

Minister Plasterk,
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500EA DEN HAAG

Betreft

Oproep om onrechtmatige praktijken geheime diensten te stoppen

Amsterdam

12 juni 2013

Geachte heer Plasterk,

In verband met de recente berichtgeving over PRISM vraagt Bits of Freedom u om duidelijkheid te verschaffen met betrekking tot twee ontwikkelingen die betrekking hebben op het verzamelen en gebruiken van gegevens door de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het is van van het grootste belang dat u deze praktijken direct beëindigt.

Gebruik van informatie uit PRISM door de Nederlandse geheime diensten

Uit berichtgeving van De Telegraaf van 11 juni 2013 blijkt dat de Nederlandse geheime diensten direct toegang hebben tot informatie die wordt verzameld via PRISM.¹ PRISM wordt door de Amerikaanse National Security Agency (NSA) ingezet om mogelijk op grote schaal informatie over individuele gebruikers van ondermeer Apple, Facebook, Google, Microsoft en Yahoo af te tappen en te verzamelen. Een bron binnen de AIVD heeft verklaard dat ook de Nederlandse geheime diensten toegang hebben tot gegevens verzameld via PRISM.

Op 7 juni 2013 stelde u in een NOS-radiouitzending dat u de werkwijze van de NSA 'totaal in strijd met de wet' acht.² Dat is correct: door het gebruik van gegevens die zijn verzameld via PRISM wordt inbreuk gemaakt op de privacy en vrijheid van meningsuiting van miljoenen mensen, waaronder Nederlandse burgers. Het gebruik van deze gegevens door de Nederlandse geheime

1 "Ook AIVD kijkt mee op het internet", De Telegraaf, 11 juni 2013, p. 1. "Elk AIVD-verzoek wordt ingewilligd", De Telegraaf, 11 juni 2013, p. 1.

2 "Plasterl: privacy is een grondrecht", NOS.nl, 7 juni 2013. Beschikbaar op: <http://nos.nl/audio/515485-plasterk-privacy-is-een-grondrecht.html>

diensten vergroot die inbreuk: niet alleen de Amerikaanse, maar ook de Nederlandse geheime diensten krijgen immers op deze manier op grote schaal toegang tot persoonlijke gegevens.

Daarnaast omzeilen de Nederlandse geheime diensten de Wet op de inlichtingen en veiligheidsdiensten (hierna: de Wiv) door het gebruik van informatie verkregen via PRISM. Artikel 28 van de Wiv bepaalt namelijk onder welke voorwaarden de diensten toegang hebben tot gegevens, gesprekken of telecommunicatie die worden verwerkt door aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en openbare telecommunicatiediensten. Deze bepaling biedt geen ruimte voor het op grote schaal betrekken van gegevens van buitenlandse geheime diensten zoals de NSA. Het kan niet zo zijn dat via samenwerkingsverbanden met deze diensten de Wiv wordt omzeild.

Bits of Freedom eist dat de Nederlandse geheime diensten het gebruik van PRISM informatie ogenblikkelijk staken.

Uitbreiding van bevoegdheden Nederlandse geheime diensten

Voormalig minister van Defensie Hillen heeft op 23 december 2011 aangekondigd onderzoek te willen doen naar de uitbreiding van de aftapbevoegdheden van de Nederlandse geheime diensten.³ Meer specifiek betreft dit onderzoek naar de uitbreiding van de bevoegdheid om kabelgebonden telecommunicatie ongericht te mogen ontvangen en opnemen. Deze bevoegdheid geldt nu alleen nog voor niet-kabelgebonden telecommunicatie.

Hoewel de formele evaluatie van de Wiv nog moet plaatsvinden, wijzen recente kamervragen van het lid Van Raak (SP) erop dat er achter de schermen al volop voorbereidingen worden getroffen voor een uitbreiding van de Wiv onder de naam "ARGO 2" of 'SYMBOLON'.⁴ Van Raak stelt vragen met betrekking tot het 'afluisteren van internetverkeer'. Specifiek verzoekt hij om opheldering over mogelijke plannen van de Nationale Sigint Organisatie om naast satellietcommunicatie ook kabelgebonden verkeer af te tappen bij de Amsterdam Internet Exchange (AMS-IX).

In de ogen van Bits of Freedom is een dergelijke uitbreiding van de Wiv volstrekt ontoelaatbaar. Het ongericht monitoren van alle communicatie via het internet vormt een gigantische inbreuk op de privacy en recht op vrije meningsuiting van burgers. Uw uitspraken van zeven juni tonen aan dat u deze mening ook bent toegedaan: u bevestigt dat toegang tot communicatie door geheime diensten alleen toegelaten is wanneer dat heel gericht en onder uw

³ TK 2011-2012, 29924, nr. 74.

⁴ TK 2012-2013, 2013Z11570.

controle gebeurt.⁵ Van het verzamelen van gegevens in den brede kan volgens u geen sprake zijn.

Dit geldt overigens ook voor de mededeling in de Telegraaf van twaalf juni, dat mobiele telefonie al sinds begin jaren 2000 door de geheime diensten wordt onderschept, in bulk opgeslagen en daarna op steekwoorden wordt doorzocht.⁶ Het ongerichte karakter van ook deze activiteiten is in strijd met de uitgangspunten die u zelf schetst. Hiervoor gelden dezelfde bezwaren zodat u ook dit punt in uw onderzoek dient te betrekken.

Bits of Freedom eist onmiddellijke opheldering over de voorgenomen uitbreiding van bevoegdheden die zijn neergelegd in de Wiv.

Conclusie

Het is uw plicht om het gebruik van gegevens verkregen via PRISM en de daarmee gepaard gaande geconstateerde omzeiling van Wiv onmiddellijk een halt toe te roepen. Daarnaast dient u zo spoedig mogelijk in het openbaar opheldering te geven omtrent de status van project 'ARGO 2' of 'SYMBOLON'. Wij vertrouwen er op dat uw oordeel over de noodzaak van de bescherming van de fundamentele rechten van burgers er toe zal leiden dat de inbreuk zal worden beëindigd en dat u met kracht afstand zult nemen van de plannen tot mogelijke uitbreiding van bevoegdheden neergelegd de Wiv.

Gezien de grote publieke onrust die er over deze onderwerpen is ontstaan, gaan wij ervan uit dat u deze opheldering op korte termijn en in elk geval vóór het reces zult geven.

Hoogachtend,

Janneke Slöetjes
Simone Halink

N.B. Een afschrift van deze brief wordt verzonden aan de leden van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten in het kader van de genoemde evaluatie van de Wiv.

⁵ Zie voetnoot 2.

⁶ "Gesprekken al jaren afgetapt", De Telegraaf, 12 juni 2013. Beschikbaar op: http://www.telegraaf.nl/binnenland/21642600/___Gesprekken_al_jaren_afgetapt___html